

Ellenőrzőpontok és igazolások

1. ep., Keszeg	2. ep., Felsőpetény	3. ep., Alsópetény
4. ep., Romhányi-hegy	5. ep., Romhány	6. ep., Kő-hegy
7. ep., Nézsa (45-ös rajt)	8/1. ep., Csóvár vár romja	9/2. ep., Csóvár
10/3. ep., Nógrádsáp	11/4. ep., Galgaguta	12/5. ep., Bercel
13/6. ep., Legénd	14/7. ep., Kő-hegy	Cél, Nézsa

Szeretettel üdvözlünk

a Palóc Expedíció
80, Esti palóc menet 45
teljesítménytúrán!

Rajtszám: _____

Rajtidő: _____ Célidő: _____

Kedves Vendégünk!

Szeretettel köszöntünk a Palóc Expedíció 80, 45 teljesítménytúrán!

Nógrád megye, a Cserhát délnyugati részeit, a palóc nyelvjárás peremvidékét mutatjuk be rendezvényünkkel. A feladat, amire vállalkoztál: az itinerben megadott útvonalon gyalogolj végig, az ellenőrzőpontokon kell igazolnod (itt pontőr pecsétel vagy kihelyezett kódot kell felírnod, esetleg kihelyezett bélyegzővel igazolj), és mindezt szintidőn belül kell megtenned.

A 80 km-es táv két körből áll: egy 38,82 és egy 43,19 km-es körből. A második jelenti a 45 km-es „Esti palóc menet” távot.

Útvonal, 80 km.: Nézsza - Keszeg - Dományi - Galamb-hegy - Felsőpetény - Alsópetény - Romhányi-hegy - Romhány - Rovnya - Kő-hegy - Belegrád - Nézsza - Vas-hegy - Csövári vár romja - Csövár - Kilián-forrás - Nógrádsáp - Mária-barlang - Kálvária - Galgaguta - Bercel - Nógrádkövesd - Legénd - Rovnya - Kő-hegy - Belegrád - Nézsza.

Táv: 82,0 km, szintemelkedés: 2450 m, szintidő: 24 óra.

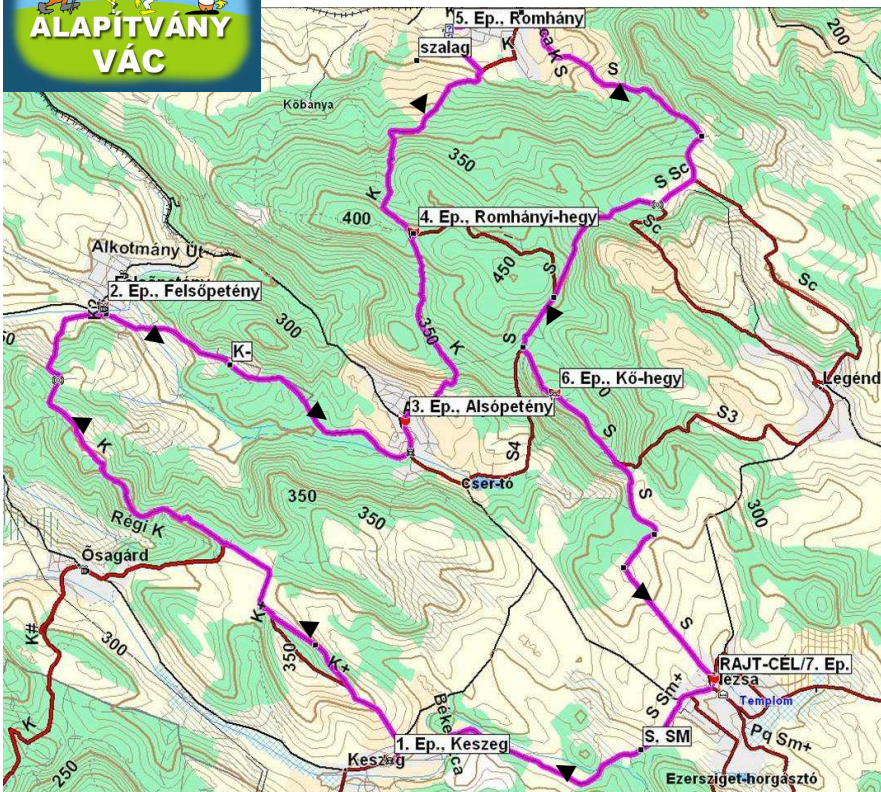
Útvonal, 45 km: Nézsza - Vas-hegy - Csövári vár romja - Csövár - Kilián-forrás - Nógrádsáp - Mária-barlang - Kálvária - Galgaguta - Bercel - Nógrádkövesd - Legénd - Rovnya - Kő-hegy - Belegrád - Nézsza.

Táv: 43,19 km, szintemelkedés: 904 m, szintidő: 11 óra

A túra során hívható rendezői telefonszámok: 06 (30) 329-2464, 06 (30) 444-9483, 06 (30) 328-6393

Jó időt, élménygazdag napot kívánunk!
Forgács Péter, Prontvai Attila, Maszlik Brigitta szervezők
Fitt-Fut Alapítvány Túraskosztály, Vác, fittfutura@gmail.com, fittfut.hu,
[facebook.com/Fittfutalapitvany.Turaskosztaly](https://www.facebook.com/Fittfutalapitvany.Turaskosztaly)

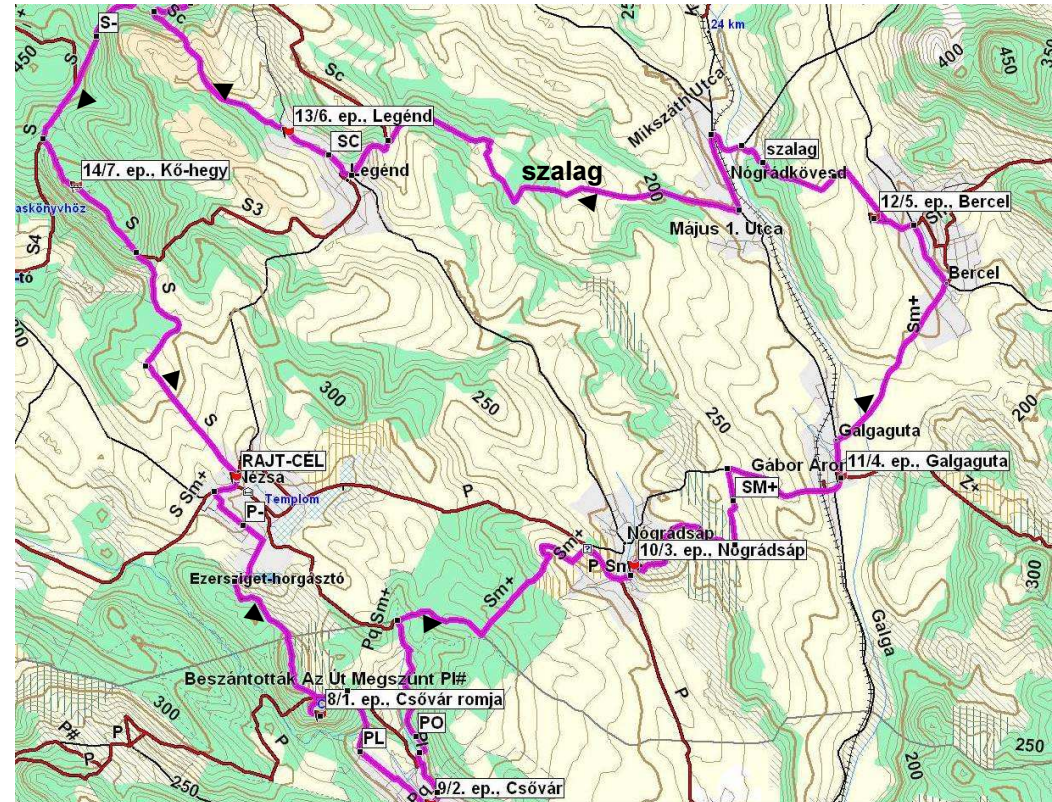

Térképvázlat a 80 km-es táv 1. köréhez
(Nézsza- Keszeg- Felsőpetény- Alsópetény- Romhány- Kő-hegy- Nézsza)

S: sárga sáv,
SM: sárga M (Mária út),
K+ kék kereszt
K- vagy K: kék sáv,
szalag: szalagozás

Készült:
Garmin
Mapsource
alapra a
turistautak.hu
felmérései
alapján

Térképvázlat a 80 km-es táv második köréhez és az „Esti palóc menet 45” távhoz

Palóc Expedíció 80 első kör

A művelődési ház ajtaján kilépve irányt tartva, a buszmegálló és a kastély felé indul a Palóc Expedíció 40 km-es köre. A sárga sáv jelzés kísér minket Keszeg felé, a sárga Mária úttal közösen, 4,4 km-en át, mikor Keszeg szélén, a temetőnél turistaút-csomópontba érünk. Itt balra fordulva a főúton teszünk meg egy oda-vissza kitérőt (S-, SM, K+ jelzéseken, de a lényeg, hogy a főúton) a templommal sréhen szemben, bal oldalon lévő **óvodáig, mely az 1. ellenőrzőpont.**

A sárga sáv jelzés 2009-ig még csak Romhányig vezetett Balassagyarmattól, ezt hosszabbította meg túraszakosztályunk Keszegig, további településeket is bevonva a jelzészálózatba. A sárgával még találkozunk ma. Visszacaplunk a faluszélig, majd a Keszeg vége tábla előtt a kék kereszt jelzéssel együtt balos forduló következik. Kék keresztutunk 3,5 km hosszú, többnyire akácokban vagy amentén. Elérünk a jelzés torkolatáig, mely az Országos Kéktúrába visz, itt mi irányt tartva előre, immár a kék sávon folytatjuk az expedíciót.

Kultikus útvonalra váltott a Palóc Expedíció: az Országos Kéktúra 1128 km hosszban szeli át a Dunán túli- és az Északi-Középhegységet, bár ezt neked, ki vállalkoztál a mai feladatra, valószínűleg nem kell bemutatni. Ha igen, itt minden információt megtalálsz róla: www.termeszetjaro.hu

4,7 km-t teszünk meg a K- nyomvonalán, Felsőpetényben a Petőfi utcába érünk, s mielőtt továbbrobognánk Alsópetény felé, oda-vissza kitérő következik egy kocsmahivatalhoz: a hídnál, oszlopon kék bélyegző jelzést látunk, higgyünk neki, balra fordulva tényleg ott találjuk a **Petényi Sörözőt, mely a 2. ellenőrzőpont, egyben frissítő is.** A hidon visszatérünk a kék sávra, balra fordulunk, és le sem térünk róla Alsópetényig.

Alsópetényben írta Werbőczy Sándor a híres Tripartitumot, azaz a Hármaskönyvet, mely 1848-ig konzerválta a nemesség jogait. A család síremléke is a faluban található.

Alsópetényben a buszfordulónál találjuk a 3. ellenőrzőpontot. A kék jelzést követjük tovább, mégpedig jobbra, majd ismét jobbra felfelé kapaszkodunk ki a faluból, a fészületnél pedig balra. Továbbra is a kék sáv kísér. Mélyútban haladunk, közben balra fent látszik a szépen gondozott, nemrég kitakarított zsidó temető, mely két éve még nagyon elhanyagolt állapotban volt. Elhaladunk a Menyecske-háznak becézett erdész-vadász ingatlan mellett, majd felérünk a **Romhányi-tetőre. Ez bizony már a 4. ellenőrzőpont.** A helyszín a II. világháborúban is szerepet kapott: a markáns tölgyfára embert is akasztottak. Még mindig a K- kísér minket tovább, balra fordulva. 500 méter múlva a széles erdészetű útról hirtelen derékszögben jobbra, lefelé, osvényen folytatódik a jelzés. Benézhető, figyelj jól! A kék lekísér minket Romhány széléig, már köves dózerúttá lényegül, mikor a málnások szélénél balra, földútra vált a Palóc expedíció, hogy 600 méter után elérje a Rákóczi-fát, azaz a **Törökmogyorófát, mely az 5. ellenőrzőpont.**

Megérkeztünk Romhányba, a „csempefővárosba”, ahol –ha már a kéktúrán járunk- hosszasan elidőzik a Másfél millió lépés Magyarországon cserhádi epizódja is. A hetvenes években a hazai csempehiány ellensúlyozására építették a gyárat, mely ma már több gyár, több vállalat kezelésében.

A Törökmogyorófáról több legenda is kering, egyik szerint II. Rákóczi Ferenc innen irányította a Romhányi-csatát, mely a szabadságharc utolsó nagy ütközete volt.

Pecsét és frissítés után a „Mogyifától” a kék kereszt jelzésen csorgunk le a Lilla Presszóig, ahol jobbra fordulunk, majd rögtön balra, a tábla szerint az erdészet felé, a sárga sáv jelzésen. Nézsáig más jelzéssel már nem is kell foglalkozni, csak a sárga sávot figyelj, előbb 7,3 km múlva pecsételtes a **6. ellenőrzőpont, mely a Kő-hegyen lévő pihenőnél található,** majd 4,6 km múlva már a **Művelődési háznál vagy, mely a 7. ellenőrzőpont, egyben a 44 km-es expedíciót teljesítő k rajtja.**

Palóc Expedíció 80 második kör/Esti Palóc Menet, 45 km, teljes táv:

A művelődési háztól a kastély felé indulunk el, majd a saroktól, ahol turistaúteljelző-táblát is látunk, a piros jelzést követjük. A főútról az Ady utcába fordulunk balra, majd az Alkotmány úton érjük el az Ezersziget-horgásztavat, ahol jobbra fordulunk. A piros sáv jelzést követve érünk fel a szép körkírlátást nyújtó Vas-hegyre, majd onnan a Csóvári-nyeregbe. Innen a piros rom jelzésen teszünk oda-vissza kitérőt a **csóvári várba, mely a 8/1. ellenőrzőpont**

A várról először az 1440-es években tesznek említést. A XV. század végén Corvin János tulajdona volt, majd reneszánsz lakóvá lett. A törökök elleni végvári harcokban elpusztult.

A nyeregbe visszatérve maradunk a piros rom (PL) jelzésen, és ezen gyaloglunk be Csóvár faluba, mely az egyetlen a túrán, mely Pest megyében található. A piros romról szalagozás visz Csóvár központjába, a tanösvényként funkcionáló **parkban találjuk a 9/2. ellenőrzőpontot.**

Innen a piros forrás (PO) jelzésen távozunk a községből, s megyünk a Kilián-forrásig, ahol elérjük a sárga Mária út zárandokutat, s ezen jobbra fordulunk. A SM jeleket követve elérjük a nógrádsápi műemlék templomot, majd ott jobbra fordulva a faluban az alsósápi haranglábat, ezután balra térünk a kálvária és a **Mária-barlang felé, amely a 10/3. ellenőrzőpont.**

Nógrádsáp eredetileg két külön település volt: Alsósáp és Felsősap, melyek annyira összeépültek, hogy 1928-ban összevonták őket. Műemlék temploma késő gótikus stílusban a XIV. században épült.

Továbbra is a sárga Mária út nyomvonalán vezet utunk: felmegyünk a stációk érintésével a Golgotta-keresztig, majd szintúton kanyarogva kiérünk az országutra. Ezen jobbra fordulva betonozunk Galgagutáig, ahol keresztezzük a vasútvonalat, majd a T-elágazásban balra fordulunk. **A templomnál találjuk a 11/4. ellenőrzőpontot.** Innen továbbmegyünk a sárga Mária út jelzésen, a főúton a Jobbágyi elágazásig, s itt fordulunk Jobbágyi irányába. Aszfalton megyünk át Bercelre –Galgaguta határában elhaladva az új építésű templom mellett-, de legyünk nagyon óvatosak, forgalmas útszakasz ez! A Mária út Bercel területén elágazásba ér, ahol szemben továbbhalad, mi itt jelzetlen szakaszra váltunk, s balra fordulunk az elágazásban, a Baross Gábor utcába fordulva. 820 métert teszünk meg rajta, majd a Rózsa utcába fordulunk, ahol a sárga kápolna jelzésen érünk el a kálváriáig. A stációk végén a kis **kápolnáknál találjuk a 12/5. ellenőrzőpontot.** Visszasétálunk a fészületig, majd élesen balra fordulva a földúton folytatjuk az expedíciót, immár szalagozáson. Utunk betonra vált idővel, így érünk a kőbánya érintésével Nógrádkövesdre. A főúton balra fordulunk, és le sem térünk róla a templomig. Itt éles jobbkanyar következik, valamint aszfaltozás a mezőgazdasági telepig. Itt figyeljük a szalagokat: nem irányt tartva megyünk tovább a széles dózerúton, hanem az Y-elágazásban a bal oldali ágat választjuk, immár földúton. A fák közé érve jobbra fordulunk, majd irtásos részen haladunk, erdei úton. T-elágazásba érünk, ahol jobbra fordulunk élesen, egy markáns földúton haladva. Ha még vagy már világosban járunk erre, Legénd házai is látszanak távolabb. 250 m múlva, T-elágazásban, egy dózerutat elérve balra fordulunk. 1,4 km múlva elérjük a sárga körséta (SC) jelzést, további 720 m múlva a Petőfi Sándor utcát Legénden. Jobbra fordulunk, és a sárga körsétát követve, végig a Petőfi utcán gyaloglunk a **Fűzfa Kertig, mely a 13/6. ellenőrzőpont.** Maradunk a sárga körséta jelzésen, és le sem térünk róla a Rovnyán lévő magaslesig, amelyet a 100-as távon gyaloglók már megismertek az első 40 km-es körön, számukra innen ismerős szakasz következik: a magaslesnél találjuk a sárga sáv (S-) jelzés derékszögű kanyarját, itt mi enyhén balra fordulva a S- jelzésen megyünk fel a **Kő-hegyre, mely a 14/7. ellenőrzőpont.** A Kő-hegyről a sárga sávot követjük tovább Nézsáig, ahol a művelődési házba érkezve elkönnyelhetjük a sikert: megcsináltuk, a túra teljesítve!

Gratulálunk hozzá!

Nézsá története a honfoglalásig nyúlik vissza. Nézsával kapcsolatos eddig ismert legkorábbi írásos oklevelekből kiderül, hogy a XIV-XV. század környékén a Nézsai (de Nysa) család birtokolja. A temető-dombon (ófalú) egy ősrégi gótikus templom állott, amely faragott kővekből épült és tágas volt. A községben lévő Szent Jakab templom a XVI. századból való. A falu központjában található kastély építését 1740-es években Klobusitzky István kezdte, majd 1896-ban a millenniumi évben Blaskovich Miklós földesúr emeletét és két tornyszobát építtetett rá.

A magyar többségen kívül szlovákajkú kisebbség is él a községben.

„A jó palócok” (Mikszáth Kálmán)

A palócok alatt a Mátra, a Bükk-től északra fekvő medence jellegű területek, illetve a Nógrádi-medence és az Ipoly-völgye magyar parasztsága értendő, a 19–20. században. A Palócföld (Felföld) lakóit leginkább a folklór közös sajátosságai, a 20. század első felében is fennmaradt nagycsalárendszer és az azt tükröző településszerkezet, a római katolikus vallás, valamint a kétféle „a” hangot használó nyelvjárás köti össze.

A palócság létszámát egykor 600.000 főre becsülték, de ezt az egykor egy tömbben élő etnikumot több olyan csapás is érte aminek hatására ez a létszám mára feleződött, harmadolódott. A török hódoltság alatt több falut felégettek és az embereknek el kellett hagyni ősi otthonaikat. Az elszármazók sok esetben soha sem tértek vissza. A török után viszont mivel az alföldi és a déli országrészek elnéptelenedtek a palócok dél felé vándoroltak és benépesítették ezeket a területeket. A palócok elvándorlása 1700 után tömeges volt és az általuk üresen hagyott területekre észak-magyarországi magyarokat vagy szlávokat telepítettek. Az eredeti palóc etnikum kizárólag azokban a falvakban maradhatott meg akik a törökök előtt is helybenlakók voltak. A másik nagy csapás a trianoni békeszerződés volt ami szinte kettévágta Palócföldet. Az

idegenben maradt palócok létszáma a tudatos elszlovákosítás eredményeként egyre apad, de még mindig számottevő. Erre a tragikus sorsra és az összetartozásra megemlékezve állították fel a Palócok Vigyázó Nagykeresztjét Herencsényben.

Palócföldön a néprajzi gyűjtések igen gazdag folklórt hoztak felszínre. Kiemelkedően gazdag a hiedelemvilág, a lakodalomhoz és a jeles napokhoz kapcsolódó szokásanyag. Jellegzetes palóc szokás volt a kiszehajtás: virágvasárnap a lányok egy menyecske ruhába öltöztetett szalmabábút vittek végig a falun, majd a határba érve levették a bábút, és a folyóba dobták vagy elégették. Ezzel szimbolikusan megszabadították a falut a téltől, minden bajtól, betegségtől.

Családi életük sok helyütt ma is a régi patriarchális renden alapul. A palóc legény, ha megnősül, haza viszi az új menyecskét a szülei házába. E szokásból kifolyólag nem egy palóc apa három-négy feleséges fiával és azok gyermekeivel lakott egy fedél alatt.

Az újszülött érkezését előkészületek kísérik. A menyecske meggyón, megáldozik „gombos nyoszolyát” körülkeríti „sátor lepedővel” és annak csücskébe egy gerezd foghagymát, egy kis kenyérhéjat meg egy csipetnyi sötét kötöz, hogy a születendő gyermeket megvédje a bűbájtól a szemmelveréstől és hogy a „rosszak” éjjel ki ne cseréljék. Ugyanebből a célból az újszülöttet „tisztos fűben” megfürösztik és a keresztelőig olvasót tesznek a pólya kötözőjébe. A keresztelőt mindig dél előtt tartják, amin csak nők vesznek részt és kalácsot, pálinkát fogyasztanak az újszülött egészségére.

Forrás: Wikipédia

Táv- és szintadatok, követendő jelzések, helyszínek nyitva tartása

TÁV- ÉS SZINTADATOK, 80 KM

Szakasz	Jelzés	Résztáv	Össztáv	Rész-szint	Össz-szint	Nyitva
Nézsza, rajt, művelődési ház						7:00-10:00
Nézsza-Keszeg széle	S-, SM	4,55	4,55	64	64	
Keszeg széle-iskola-vissza	K+, SM, S-	0,60	5,15	13	77	7:40-11:15
Keszeg széle-Ósagárdi akácós	K+	3,64	8,78	101	178	
Ósagárdi akácós-Felsőpetény	K-	4,90	13,68	79	257	8:50-13:10
Felsőpetény-Álsópetény, szeszfőzde	K-	4,51	18,19	77	334	
Álsópetény, szeszfőzde-buszforduló	K- S4	0,44	18,63	3	337	9:30-14:30
Álsópetény, buf.-Romhányi hegy	K-	3,05	21,68	205	542	10:00-15:30
Romhányi-hegy-Romhányi málnás	K-	3,08	24,76	12	554	
Romhányi málnás-Törökmogyorófa	szalag	0,71	25,47	0	554	10:30-16:30
Törökmogyorófa-Lilla Presszó	K+	0,99	26,46	6	560	
Lilla Presszó-Rovnya széle	S-	3,65	30,12	205	765	
Rovnya széle-Rovnya túlsó széle	S-, SC	0,53	30,65	18	783	
Rovnya túlsó széle-Dél-hegy oldala (S- S+ elág.)	S-	1,99	32,64	72	855	
Dél-hegy oldala-Diós-árok (S- S4 elág.)	S-	0,75	33,39	0	855	
Diós-árok-Kő-hegy	S-	0,67	34,05	39	894	11:40-18:40
Kő-hegy-Nézsza (40 km-es cél)	S-	4,76	38,82	26	920	12:00-20:00
Nézsza-Vas-hegy-Csövári nyereg	P-	3,80	42,62	131	1 051	
Csovári nyereg-várróm	PL	0,34	42,96	16	1 067	12:30-21:00
Csovári várróm-Csövár	PL	2,09	45,04	11	1 078	12:45-21:30
Csovár-Killán-forrás	PO	2,03	47,08	59	1 137	
Killán-forrás-Nógrádsáp, Mária-barlang	SM	4,00	51,08	91	1 228	13:30-21:15
Mária barlang-Nógrádsáp széle	SM	1,03	52,11	49	1 277	
Nógrádsáp széle-Galgaguta	SM	3,66	55,78	71	1 348	14:15-22:30
Galgaguta-Bercel, elágazás	SM	2,83	58,61	44	1 392	
Bercel, elágazás-Bercel központja	főút	0,82	59,43	6	1 398	
Bercel központja-Berceli kápolna	szalag	0,60	60,03	24	1 422	15:00-00:50
Berceli kápolna-Nógrádkövesd vá.	szalag	3,40	63,43	40	1 462	
Nógrádkövesd vá.-Legéni körséta jelzés	szalag	5,77	69,20	80	1 542	
Legéni körséta jelzés-Legénd Fűzfa Kert	SC	1,65	70,85	0	1 542	16:30-03:30
Fűzfa kert-Rovnya, magasles (SC S elág.)	SC	2,99	73,84	145	1 687	
Rovnya, magasles-Dél-hegy oldala (S- S+ elág.)	S-	1,99	75,83	72	1 759	
Dél-hegy oldala-Diós-árok (S- S4 elág.)	S-	0,75	76,58	0	1 759	
Diós-árok-Kő-hegy	S-	0,67	77,25	39	1 798	17:20-05:00
Kő-hegy-Nézsza	S-	4,76	82,01	26	1 824	18:00-06:00

TÁV- ÉS SZINTADATOK, 45 KM

Szakasz	Jelzés	Résztáv	Össztáv	Rész-szint	Össz-szint	Nyitva
Nézsza-Vas-hegy-Csövári nyereg	P-	3,80	3,80	131	131	
Csovári nyereg-várróm	PL	0,34	4,14	16	147	12:30-19:00
Csovári várróm-Csövár	PL	2,09	6,22	11	158	12:45-21:30
Csovár-Killán-forrás	PO	2,03	8,26	59	217	
Killán-forrás-Nógrádsáp, Mária-barlang	SM	4,00	12,26	91	308	13:30-21:15
Mária barlang-Nógrádsáp széle	SM	1,03	13,29	49	357	
Nógrádsáp széle-Galgaguta	SM	3,66	16,95	71	428	14:15-22:30
Galgaguta-Bercel, elágazás	SM	2,83	19,79	44	472	
Bercel, elágazás-Bercel központja	főút	0,82	20,61	6	478	
Bercel központja-Berceli kápolna	szalag	0,60	21,21	24	502	15:00-00:50
Berceli kápolna-Nógrádkövesd vá.	szalag	3,40	24,61	40	542	
Nógrádkövesd vá.-Legéni körséta jelzés	szalag	5,77	30,38	80	622	
Legéni körséta jelzés-Legénd Fűzfa Kert	SC	1,65	32,03	0	622	16:30-03:30
Fűzfa kert-Rovnya, magasles (SC S elág.)	SC	2,99	35,02	145	767	
Rovnya, magasles-Dél-hegy oldala (S- S+ elág.)	S-	1,99	37,01	72	839	
Dél-hegy oldala-Diós-árok (S- S4 elág.)	S-	0,75	37,76	0	839	
Diós-árok-Kő-hegy	S-	0,67	38,43	39	878	17:20-05:00
Kő-hegy-Nézsza	S-	4,76	43,19	26	904	18:00-06:00

Jelmagyarázat: S– sárga sáv, SM sárga Mária út, K+ kék kereszt, K– kék sáv, S4 sárga négyzet, SC sárga körséta, P– piros sáv, PL piros rom, PO piros forrás